

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Ludolph Smids: vlijtig verzamelaar

Jansen, J.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Jansen, J. (null). (2016). Ludolph Smids: vlijtig verzamelaar., *Het schrijverskabinet: het Panpoëticon Batavûm digitaal*. . Retrieved from <http://www.schrijverskabinet.nl/artikel/ludolph-smids/>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

DOOR JEROEN JANSEN

Ludolph Smids

Vlijtig verzamelaar

mouseCreated with Sketch.

LEES HET ARTIKEL

Path 1Created with Sketch.

1. Wie zich afvraagt waarom Ludolph Smids (1649-1720) achter zijn befaamde *Schatkamer der Nederlandse oudheden* (1711) een chronologisch gerangschikt register laat opnemen van alles wat zich aan peilbare data in die Schatkamer bevindt, kent de auteur nog niet. Ontsluiten van data was zijn passie. De verzameling vaderlandse 'oudheden' bevat alfabetische lemma's met informatie over de historische achtergrond van steden en dorpen, kastelen en herenhuizen. Het chronologisch register maakt dit corpus tevens doorzoekbaar op jaar.
2. Het kan ook andersom. Strikt chronologisch per jaar, maand en dag is zijn *Oorlogend Europa* (1715), dat de periode 1650-1714 omspannt. Het register van dit droge kalendarium maakt de 'database' doorzoekbaar op topografische namen.
3. Smids' handelsmerk is ordening, puntsgewijs. Of hij nu een verhandeling, opdrachtbrief of voorbericht opstelt, de onderwerpen worden stuk voor stuk besproken, soms apart genummerd. Verzamelen zit in zijn bloed: regels, levensschetsen van de graven van Holland, poëtische voorschriften, watersneden, weetjes over de Oudheid, opmerkelijke vrouwen, en boven al oude penningen en munten.
4. Die verzameldrift stamt al uit zijn Leidse studietijd, waar zich onder invloed van zijn vriendenkring ook snel de literaire aspiraties aandienen. Het blijspel *Spookende minnaar* ontwerpt hij in 1670. Nil Volentibus Arduum is zijn richtsnoer, *Konradyn* (1686) zijn bekendste treurspel.
5. Eveneens in 1686 verschijnt de *Deboosjant*, een vertaling van Plautus' *Mostellaria*, 'op onze tyden en zeden gepast, en naar de hedendaagsche *Toneelwetten* verschikt'. Die *Toneelwetten*, met de bijbehorende voorbeelden, kent hij van binnen en van buiten. Vanaf zijn studietijd legt hij voor eigen gebruik een grote, uiteraard

alfabetisch geordende, verzameling poëtische voorschriften aan waaruit in later werk, zoals het *Toetssteentje* (1694), kon worden geplukt.

6. Als zestienjarige wees wordt hij door familie naar een katholieke school in Antwerpen gestuurd en hierna nog drie jaar naar een klooster in Westfalen, waar hij degelijk Latijn leert. Vanaf 1670 studeert hij geneeskunde, vertrekt na afloop naar Groningen, trouwt, maar gooit na het overlijden van zijn vrouw in 1682 het roer om. Hij wordt protestant, huwt een zekere Anna de Groot en vestigt zich in Amsterdam. Naast zijn artspraktijk blijft er tijd om te verzamelen en publiceren: gedichten, toneelstukken, historische bijzonderheden.
7. Bidloo tekent hem als zijn goede, oude vriend, als een literaire inspiratiebron, maar vooral als de allround dichter (*Panpoëet*) die met zijn 'Munt-Verzameling' de 'duistere eeuwen' van de Oudheid verlicht.
8. Na een (te?) gezellig samenkomen met vrienden in De Keizerskroon valt de zeventigjarige Ludolph van de herbergstoep. Hij overlijdt enige dagen later.
9. Het manuscript van de *Panpoëticon Batavûm* is dan net klaar. Gelukkig kan als staartje nog Smids' lof worden gezongen, inclusief het door Bidloo zelf voorgedragen grafschrift, geschreven met de pen die hij ooit van zijn oude vriend had gekregen.

VERDER LEZEN

Jeroen Jansen, 2000. 'Onderwijs in de toneel-poezije: een ongepubliceerde poëtica van Ludolph Smids.' *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 116.

TERUG NAAR DE ARTIKELEN